

ԱԶԴԱՐԱՐ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԱՈԱԶՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԲՈՒՅՑԹԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻՆ

P.O.Box: 8157, Salmiyeh 22052- Kuwait. Tel: 965-25614392, Fax: 965-25638312, e-mail: prelacy@armenianprelacykw.org

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, Թ. Տարի, Թիւ 401, Ուրբաթ, 08 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 2017

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀՅԴ Միջին Արեւելքի Հայ Դատի Խորհրդածողով. Միջին Արեւելքի Մէջ Հայութեան Եւ Հայ Դատին Վերաբերող Տարբեր Հարցերու Եւ Մարտահրաւերներու Օգտաշատ Քննարկում

Շաբաթ 2 եւ կիրակի 3 Սեպտեմբերին «Շաղոյեան» կեդրոնին մէջ տեղի ունեցաւ ՀՅԴ Միջին Արեւելքի Հայ դատի խորհրդածողովը: Սոյն խորհրդածողովը կ'իյնար շրջագիծին մէջ խորհրդակցական այն հանդիպումներուն, որոնք հերթաբար տեղի կ'ունենան տարածաշրջանային մակարդակի վրայ՝ քննարկելու համար տուեալ տարածաշրջանին մէջ Հայ դատի գրասենեակներուն ու տեղական յանձնախումբերուն կատարած աշխատանքները եւ ուղենշելու ապագայ ընելիքները:

Շաբաթ առաւօտեան ժամը 9:30-ին ՀՅԴ Բիւրոյի անունով խորհրդածողովին բացումը կատարեց ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ եւ Հայ դատի Կեդրոնական խորհուրդի նախագահ Յակոբ Տէր Խաչատուրեանը, որ նշեց, թէ Հայ դատի այսպիսի տարածաշրջանային խորհրդածողովները որոշակի հերթականութեամբ տեղի կ'ունենան, որովհետեւ իրենք կը հաւատան, որ այսպիսի խորհրդածողովներու ընդմէջէն առիթը կը ստեղծուի աւելի խոր կերպով քննարկելու Հայ դատի դիմագրուած այժմու մարտահրաւերները, ինչպէս նաեւ՝ ծանօթանալու իւրաքանչիւր տարածաշրջանի Հայ դատի յանձնախումբերուն վերապահուած դերին ու գործունէութեան: Յակոբ Տէր Խաչատուրեան յայտնեց, որ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը այսօր ուրախ է յայտարարելու, որ ինք միակ կուսակցութիւնն է, որ աշխարհի 35 երկիրներու մէջ ունի պաշտօնական կազմակերպական ներկայութիւն, եւ այդ 35 երկիրներուն մէջ կան նաեւ Հայ դատի

յանձնախումբեր: Իսկ կան նաև կարգ մը երկիրներ, ուր կազմակերպուած գաղութ չկայ, բայց կան Հայ դատի մարմիններ: Ան նաև իր ուրախութիւնը յայտնեց, որ Հայ դատի յանձնախումբերու մէջ միայն կուսակցականներ չկան, այլ նաև ներառուած են համակիրներ:

Այնուհետև Յակոբ Տէր Խաչատուրեանը ներկայացուց Հայ դատի հասկացողութեան ներկայ սահմանումը: Ան ըսաւ, որ ներկայիս, Հայաստանի վերանկախացումէն եւ արցախեան գոյամարտէն ետք, Հայ դատը կը սահմանուի նախ եւ առաջ ոչ թէ լոկ ինչպէս անցեալին էր՝ միայն Հայոց ցեղասպանութիւն եւ պահանջատիրութիւն, այլ Հայ դատի օրակարգը աւելի եւս ճոխացած է եւ՝ ընդարձակուած, անոր մէջ ընդգրկուած են հայոց պետականութեան (Հայաստանի եւ Արցախի հանրապետութիւններով) հիմքերու ամրապնդումը, անոր միջազգային հեղինակութեան բարձրացումը եւ Հայաստանի օգտին լրացիկ աշխատանքը: Այդ աշխատանքները կը կատարուին ամենուրեք, Հայ դատի բոլոր յանձնախումբերն ալ այդ ուղղութեամբ աշխատանք կը ծաւալեն: Հայ դատի հասկացողութեան ներկայ սահմանումին մէջ երկրորդ կէտը անցեալէն եկող Յեղասպանութեան եւ պահանջատիրութեան հարցն է: Յեղասպանութեան ճանաչման հարցը արդէն իսկ բաւական ճամբայ կտրած է, մեծ յաջողութիւններ արձանագրուած են մանաւանդ վերջին 20 տարիներուն, բայց ամբողջականացած չէ այդ հոլովոյթը: Ներկայիս կը բացուի ամբողջութեամբ նոր էջ, որ պահանջատիրութեան ծրագրային եւ սկզբունքային սահմանումէն անդին անցնելու խնդիրն է, այդ ամբողջ հոլովոյթը օրինական մակարդակի հասցնելու խնդիրն է, այս նպատակով ալ անցեալ տարի ստեղծուեցաւ յատուկ կեդրոն մը՝ «Արմինիըն լիկըլ սենթըր»-ը, որուն կեդրոնատեղին Ուաշինկթընի մէջ է, բայց զուտ ամերիկեան հիմնարկ չէ, այլ անոր խորհուրդին մէջ կան բոլոր տարածաշրջաններէն անդամներ: Երրորդ կէտը Հայ դատի ներկայ սահմանումին հայապատկան հողերուն վրայ հայութեան իրավիճակին խնդիրն է: Այդ կէտին մէջ կ'իյնան նաև ջաւախահայութեան իրաւունքներու հետապնդման վերաբերող հարցերը: Կայ նաև Արեւմտեան Հայաստանի հայութեան հարցը: Իսկ չորրորդ կէտը ժողովուրդին քաղաքականացումն է եւ՝ մասնաւորաբար արեւմտեան աշխարհին մէջ ընդհանրապէս երիտասարդութիւնը մղել, որ քաղաքական կեանքին մաս կազմէ, չըլլայ միայն դիտող:

Յակոբ Տէր Խաչատուրեանը բացատրեց, որ Հայ դատի համակարգը բաժնուած է գրասենեակներու եւ յանձնախումբերու: Յանձնախումբերը կամաւորական աշխատանքի վրայ հիմնուած տեղական մարմիններն են, իսկ գրասենեակները Հայ դատի 24 ժամուան բանակն են, որոնց առաքելութիւնն է տարբեր տարածաշրջաններուն մէջ յառաջ մղել Հայ դատի հետապնդման աշխատանքները: Ներկայիս Հայ դատի կեդրոնական գրասենեակներուն թիւը հինգ է: Կան նաև շրջանային գրասենեակներ՝ Քանաւայի եւ Աւստրալիոյ մէջ:

Այնուհետև խորհրդաժողովի բարի գալուստի խօսքը արտասանեց Միջին Արեւելքի Հայ դատի գրասենեակի պատասխանատու Վերա Եագուպեանը: Ան նշեց, որ Միջին Արեւելքի Հայ դատի գրասենեակը հաստատուեցաւ 2005-ին, հաւատալով, որ Միջին Արեւելքը կարելոր ենթահող է Հայ դատի աշխատանքներուն համար: Ան յայտնեց, որ բոլորին ծանօթ են վերջին ժամանակաշրջանին Միջին Արեւելքի եւ արաբական աշխարհի վերիվայրումները, քաղաքական ու ապահովական անկայունութիւնը, որուն պատճառով հայկական կարելոր օճախներ մատնուեցան դժուար վերականգնելի իրավիճակներու: Սակայն Միջին Արեւելքի հայ գաղութներուն մէջ Հայ դատի յանձնախումբերը կը շարունակեն իրենց ընթացիկ աշխատանքները՝ հակառակ բոլոր դժուարութիւններուն, եւ այս խորհրդաժողովին նպատակներէն մէկն է վերաշխուժացնել այս աշխատանքները: Վերա Եագուպեանը դրուատեց Եգիպտոսի Հայ դատի յանձնախումբը, որ հակառակ դժուար պայմաններուն՝ կատարեց կարելոր աշխատանք: Ան նաև կարելոր նկատեց անցնող ժամանակաշրջանին Լիբանանի եւ Իրանի Հայ դատի մարմիններուն կատարած աշխատանքը: Միջին Արեւելքի շրջանի կարգ մը յանձնախումբեր անցնող 12 տարուան ընթացքին նոր շունչ եւ որակ բերին Հայ դատի աշխատանքներուն՝ փորձելով համակարգել ճիգերը քարոզչական, յարաբերական եւ ակադեմիական մակարդակներու վրայ, սակայն այս աշխատանքները կը մնան անբաւարար:

Վ. Եագուպեան ընդգծեց, որ այս հանդիպման ընթացքին պետք է սկսիլ քննարկել այս հարցը՝ յստակացնելով խնդիրները եւ առաջադրելով մօտեցումներ, որոնք կրնան դիրացնել ՀՅԴ Բիւրոյի եւ Հայ դատի Կեդրոնական խորհուրդի ռազմավարութիւնը եւ գործունէութիւնը Հայ դատի ուղղութեամբ՝ Միջին Արեւելքի մէջ, նկատի ունենալով իւրաքանչիւր երկրի մէջ քաղաքական եւ ապահովական յարափոփոխ վիճակը:

Միջինարեւելեան կարգ մը երկիրներու Հայ դատի յանձնախումբերու ներկայացուցիչները հակիրճ ձեւով ներկայացուցին իրենց յանձնախումբերու գործունէութեան կարեւորագոյն բնագաւառները: Ներկաները այդ ուղղութեամբ հարցումներ ուղղեցին անոնց:

Կարճ դադարէ մը ետք ժողովականներուն միացաւ Լիբանանի մէջ Հայաստանի դեսպան Սամուէլ Մկրտչեանը, որ զեկուցեց Հայաստան-արաբական աշխարհի յարաբերութիւններուն մասին, ինչպէս նաեւ ներկայացուց Հայաստանի Հանրապետութեան արտաքին քաղաքականութիւնը: Ան նախքան իր խօսքին սկսիլը՝ շնորհաւորեց ներկաները Արցախի Հանրապետութեան 26-ամեակին եւ Վարդենիս-Մարտակերտ մայրուղիի բացման առիթով: Դեսպան Սամուէլ Մկրտչեան նշեց, որ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութիւնը կը բնորոշուի «բազմաշառաւիղ» եզրոյթով: «Մենք կը փորձենք մեր արտաքին քաղաքական յարաբերութիւնները չսահմանափակել որեւէ երկրի կամ երկիրներու խումբի կամ տարածաշրջանի հետ, այլ կը փորձենք ըստ կարելոյն բազմակողմանի դարձնել մեր յարաբերութիւնները: Այդ յարաբերութիւնները ունին տարբեր մակարդակներ:

Առաջին տեսակը դաշնակցային յարաբերութիւններն են որոշ երկիրներու եւ երկիրներու խումբերու հետ, նախ եւ առաջ այդպիսի դաշնակցային յարաբերութիւններ մենք ունինք Ռուսիոյ հետ, նաեւ կայ անվտանգութեան տեսանկիւնէն մեր անդամակցութիւնը Հաւաքական անվտանգութեան պայմանագիրի կազմակերպութեան, ինչ որ դաշնակցային պարտաւորութիւններ կը նախատեսէ անոր անդամ երկիրներուն համար: Անոր շարունակութիւնը կը հանդիսանայ նաեւ Հայաստանի անդամակցութիւնը Եւրասիական տնտեսական միութեան», ըսաւ դեսպան Մկրտչեան՝ աւելցնելով միաժամանակ, որ Հայաստան նաեւ շատ սերտ գործընկերային յարաբերութիւններ ունի արեւմտեան երկիրներու, նախ եւ առաջ Միացեալ Նահանգներուն, Եւրոպական Միութեան եւ Եւրոպական առանձին երկիրներու հետ:

Դեսպան Մկրտչեան նկատել տուաւ, որ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան կարեւորագոյն թիրախային ուղղութիւններն են նաեւ Միջին Արեւելքի երկիրները, Լատինական Ամերիկան, Ծայրագոյն արեւելքի երկիրները, որոնց շարքին՝ Չինաստանը, Ճափոնը եւ այլն: Միջին Արեւելքի երկիրներուն հետ Հայաստանի յարաբերութիւնները մեծ կարեւորութիւն կը ստանան քանի մը հանգամանքներով: Նախ՝ կան պատմական առնչութիւնները, որովհետեւ հայ ժողովուրդը պատմութեան բերումով միշտ ներկայ եղած է Միջին Արեւելքի մէջ եւ ոչ միայն սերտ կապեր ունեցած է տարածաշրջանի նախկին եւ ներկայ պետութիւններուն, ժողովուրդներուն հետ, այլ նաեւ իր մշակութային եւ այլ բնոյթի ժառանգութեան հետքերը ձգած է այս տարածաշրջանին մէջ:

Երկրորդ կարեւոր հանգամանքը այն է, որ պատմականօրէն տարածաշրջանին մէջ ձեւաւորուած են հայահոծ գաղթօճախներ: Տարածաշրջանը Հայաստանի անկախ հանրապետութեան համար կարեւոր է նաեւ այն առումով, որ անիկա աշխարհագրականօրէն շատ մօտ է Հայաստանին, եւ Միջին Արեւելքի մէջ տեղի ունեցող քաղաքական, ապահովական եւ այլ իրադարձութիւնները, Հայաստանը ուզէ թէ չուզէ, նաեւ ազդեցութիւն կ'ունենան մեր երկրի եւ Հարաւային Կովկասի զարգացումներուն վրայ: Միջինարեւելեան տարածաշրջանը Հայաստանի համար կարեւորութիւն կը ներկայացնէ նաեւ տնտեսական առումով, որովհետեւ Հայաստանը կը փորձէ նաեւ բազմակողմանի դարձնել իր տնտեսական յարաբերութիւնները: Դեսպանի զեկուցումէն ետք հարց ու պատասխանի առիթ տրուեցաւ:

Ճաշի դադարէն ետք միջինարեւելեան այլ երկիրներու Հայ դատի յանձնախումբերու ներկայացուցիչներ եւս անդրադարձան իրենց տարած գործունէութեան տարբեր երեսներուն՝ լուսարձակի տակ առնելով այն

իրողությունը, որ իւրաքանչիւրը ունի գործելառճի իր յատուկ ձեւերը, զորս կը պարտադրեն տուեալ երկրին դրուածքն ու պայմանները:

Համացանցային կապի միջոցով խորհրդածողովին իր մասնակցութիւնը բերաւ ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ դոկտ. Խաչիկ Մուրատեան, որ զեկուցեց Թուրքիոյ ընդհանուր իրավիճակին եւ մասնաւորապէս ազգային փոքրամասնութիւններուն մասին: Ան նշեց, որ «փոքրամասնութիւն» հասկացողութիւնը պէտք չէ վերագրել Թուրքիոյ տարածքին ապրող փոքրամասնութիւններուն, քանի որ Թուրքիոյ ներկայ փոքրամասնութիւնները պատմութեան ընթացքին, մասնաւորապէս Յեղասպանութեան պատճառով փոքրամասնութիւն դարձած են, մինչդեռ 1915-էն առաջ պատկերը այդպէս չէր:

Ան ըսաւ, որ Լոզանի դաշնագիրով ներկայի փոքրամասնութիւնները ստացան իրաւական կարգավիճակ, եւ անկէ ետք քանի մը փուլերով Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը յստակ քաղաքականութիւն վարելով թէ՛ անոնց ֆիզիքական ոչնչացումը ապահովեց, թէ՛ ալ անոնց ինչքերուն տիրացաւ: Այս գծով Մուրատեան յայտնեց, որ Թուրքիոյ փոքրամասնութիւններուն պարտադրուած հարկերը, հարկերուն տոկոսները, ինչքերուն իւրացումը զանոնք հարստահարելու եւ երկրին տնտեսութիւնը անոնց հակակշիռէն բերելու քաղաքականութիւններ են:

Ան անդրադարձաւ հայերու ինչքերուն ցանկագրման նպատակներուն, որոնք չեն սահմանափակուիր միայն գոյքի իւրացման, այլ նաեւ կրօնափոխ հայերու պարագաներուն ցանկագրման, որուն հիման վրայ Թուրքիոյ կառավարութիւնը ունի ծածկագիրներ, ուր կ'երեւին իսլամացած կամ թաքուն հայերուն պարագաները: Ապա Խաչիկ Մուրատեան թուեց պատմութեան այն փուլերը, որոնց ընթացքին թիրախ դարձած են ոչ իսլամները ընդհանրապէս եւ հայերը մասնաւորապէս, եւ որոնց լոյսին տակ պէտք է դիտել Թուրքիոյ հայերուն ներկայ իրավիճակը:

Եզրափակելով իր զեկուցումը՝ դոկտ. Մուրատեան խօսեցաւ Թուրքիոյ մէջ գոյութիւն ունեցող ուժի երեք բեւեռներուն եւ անոնց վարած քաղաքականութեան, ինչպէս նաեւ այս առնչութեամբ Հայ դատի տարած եւ տանելիք աշխատանքներուն մասին:

Մուրատեանի զեկուցումէն ետք Թեհրանի թրքական ուսումնասիրութեան գրասենեակի պատասխանատու Գրիգոր Ղազարեան մանրամասնօրէն ներկայացուց Թուրքիոյ հայ համայնքին

կացութիւնը: Ան նշեց, որ Թուրքիա զանազան ձեւերով կը շարունակէ իր ժխտողական եւ ուրացման քաղաքականութիւնը: Ան կը խրախուսէ հակահայ քարոզչութիւնը, ինչպէս օրինակ՝ դպրոցներուն մէջ դասագիրքերուն կողքին քաջալերելով շարադրութեան մրցանքները՝ նիւթ ունենալով հայերուն այսպէս կոչուած ապստամբութեան եւ անհաւատարիմ արարքները: Ղազարեան ապա խօսեցաւ շնորհիւ արտաքին ճնշումներուն վերջերս տեղի ունեցած փոփոխութիւններուն մասին: Ան նշեց, որ 2010 թուականէն ի վեր Թուրքիոյ մէջ կը կատարուի Յեղասպանութեան ոգեկոչումը՝ յիշատակելով մտաւորականներուն տարագրութիւնը եւ նահատակութիւնը: Ոգեկոչումը սկսելով Պոլիսէն, տարուէ տարի հասած է զանազան քաղաքներ, ներառեալ՝ մայրաքաղաք Անգարա: Ղազարեան ընդգծեց, որ Յեղասպանութեան մասին չորս սերունդներու լռութենէն ետք, այսօր «ցեղասպանութիւն» բառը նոյնքան թապու չէ Թուրքիոյ մէջ, եւ աւելի շատ մարդ սկսած է հետաքրքրուիլ հայութեամբ, պատմութեամբ եւ ցեղասպանութեամբ: Այս ծիրին մէջ գիրքեր կը հրատարակուին եւ թարգմանութիւններ կը կատարուին: Ան յիշատակեց նաեւ այն կազմակերպութիւնները, որոնք կ'աշխատին հայ եւ թուրք ժողովուրդներուն միջեւ ստեղծել երկխօսութիւն եւ փոխադարձ վստահութիւն, ինչպէս նաեւ ներկայացուց թուային պատկերներ, ուր թրքահպատակ երիտասարդներ արտայայտուած են Յեղասպանութեան ճանաչման եւ հատուցման խնդիրին մասին, եւ ուր յատկանշական է անոնց բարձր տոկոսին ցեղասպանութեան մասին տեղեակ չըլլալը կամ կարծիք չունենալը:

Խորհրդաժողովին Բ. օրը Միջին Արեւելքի քրիստոնէական փոքրամասութիւններու իրավիճակին մասին դասախօսեց լրագրող Ղասսան Շամմի: Ան նշեց, որ Միջին Արեւելքի քրիստոնէաներուն իրավիճակը կարելի չէ առանձնացնել տարածաշրջանին մէջ տիրող կացութենէն, ուր 7 տարիէ ի վեր տիրական է սպանդը երկու իմաստով՝ սպանութիւններու եւ արտագաղթի ձեւով: Խօսելով Լիբանանի մասին՝ դասախօսը ըսաւ թէ Արեւմուտքը տարածաշրջանին մէջ կարիքը ունի հանդարտ վայրի մը, որ կը ծառայէ իբրեւ քաղաքական հարթակ, իսկ միւս կողմէ՝ Լիբանանի մէջ գոյութիւն ունեցող ուժեր չեն ուզեր, որ Լիբանանն ալ դառնայ պատերազմի դաշտ, հետեւաբար երկիրը գերծ կը մնայ պատերազմի տաք գօտի մը ըլլալէ: Այսուհանդերձ, Լիբանանի մէջ քրիստոնէութեան իրավիճակը բնաւ չէ փոխուած Օսմանեան կայսրութեան օրերէն ի վեր, ըսաւ ան՝ նշելով, որ ներկայիս ընտրական կարգ մը օրէնքներ, ինչպէս՝ Ուղղափառ հանդիպումի օրէնքը, այն օրերուն մշակուած օրէնք մըն է: Խօսելով Միջին Արեւելքի մէջ քրիստոնէաներուն վիճակագրութեան մասին՝ Ղասսան Շամմի ըսաւ, որ անոնք 28 տոկոս կը հաշուէին մինչեւ հայերուն ժամանումը, որմէ ետք Լիբանանի մէջ քրիստոնէաներուն թիւը բարձրացաւ 52 տոկոսի, համեմատութիւն մը, որ սակայն ներկայիս եւ մանաւանդ պատերազմէն ետք տարբեր վիճակ կը ներկայացնէ: Խօսելով քրիստոնէաներուն ներկայ կացութեան մասին՝ դասախօսը դիտել տուաւ, որ քրիստոնէայ պետեր իրարու հետ համադրելու հարց ունին, այդ պատճառով ալ կը տուժէ քրիստոնէայ ժողովուրդը, որուն վիճակը անորոշ կը մնայ եւ չի բարելաւուիր:

Խօսելով Սուրիոյ մասին՝ ան մանրամասնօրէն ներկայացուց պատերազմին գործած աւերները եւ մասնայատուկ տեղ յատկացուց Հալէպ քաղաքին՝ դիտել տալով, որ անիկա Միջին Արեւելքի համաշխարհային քաղաքն է, որուն քրիստոնէաները գործօն մասնակցութիւն ունին անոր կեանքին, սակայն իսլամներուն հետ շատ քիչ մտերմիկ յարաբերութիւններով: Ապա ան թուեց հայերուն, ասորիներուն եւ միւս քրիստոնէայ ժողովուրդներուն վիճակները եւ տեղափոխութիւններու պատճառով քաղաքներու պատկերին փոփոխութիւնը:

Ան նաեւ ներկայացուց Արեւմուտքին նայուածքը Սուրիոյ քրիստոնէութեան վերաբերեալ՝ մատնանշելով, որ խորքին մէջ այդքան ալ պարզ ու գաղթական հիւրընկալելու վիճակ մը չէ ստեղծուածը, այլ աւելի շատ իր շահերէն մեկնած օգտագործելի մարդուժը իր երկրին տնտեսութեան զարգացման համար շահագործելն է: Ղ. Շամմի նաեւ ներկայացուց Իրաքի, Պաղեստինի եւ Յորդանանի քրիստոնէաներուն պարզած իրավիճակը՝ տալով վիճակագրական տուեալներ ու անդրադառնալով նաեւ իւրաքանչիւր երկրի քաղաքական վիճակին:

Շամմիի դասախօսութեան յաջորդեց ՀՅԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ, երեսփոխան Յակոբ Բագրատունիին զեկուցումը: Ան դիտել տուաւ, որ Միջին Արեւելքի մէջ ապրող

հայերը պետք չէ դիտել իբրև միատեսակ քրիստոնեության մեկ մասնիկը եւ նոյնացնել անոնց ճակատագիրները, քանի որ մեկ կողմէ իւրաքանչիւր երկիր ունի իր իւրայատկութիւնն ու քաղաքական ուղղութիւնը, իսկ միւս կողմէ՝ ներքին առումով մենք ամէնուրեք ունինք ինքնութեան պահպանման եւ հայօրէն գոյատեւման խնդիր: Բագրատունի անդրադարձաւ Միջին Արեւելքէն քրիստոնեաներուն արտագաղթին, որուն ետին կան շատ աւելի մեծ ծրագիրներ եւ միջազգային քաղաքականութիւն, որուն երբեմն նեցուկ կը կանգնին նաեւ պատասխանատու հաստատութիւններ, որոնք պետք եղածին չափ նախանձախնդիր չեն քրիստոնեաները այս երկիրներուն մէջ պահելու առումով: Ապա Յակոբ Բագրատունի անդրադարձաւ ՅՅԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէին նախաձեռնած ինքնութեան պահպանման ծառայող տարբեր ֆոնտերուն, որոնց նմանը լիբանանեան քրիստոնեայ համայնքներուն մէջ ոչ մէկ ուժ հաստատած է: Իր խօսքին մէջ ան շեշտեց, որ քրիստոնեայ մնալը բաւարար չէ հայութեան համար, որովհետեւ հայը ունի երկու հիմնական խնդիր, առաջին՝ մնալ հայաստանամերձ շրջաններուն մէջ, երկրորդ՝ չկորսնցնել Միջին Արեւելքի մէջ մեր գոյութիւնը, որովհետեւ մեր հայկականութիւնը, ինքնութիւնը կը կորսնցնենք, ինչ որ հսկայական մարտահրաւեր է, եւ անոր դէմ յանդիման կանգնիլը հրամայական է բոլորիս համար:

Ժողովականները երկօրեայ իրենց նիստերուն ընթացքին մանրամասն քննարկումներ կատարեցին տարբեր նիւթերու վերաբերեալ, որոնցմէ գլխաւորներն են Հայաստանի, Արցախի եւ ջաւախահայութեան համար քաղաքական եւ քարոզչական աշխատանք ծաւալելու տարբեր կարելիութիւնները, Յեղասպանութեան ճանաչման եւ պահանջատիրութեան առումով շրջաններուն մէջ առկայ կարելիութիւնները եւ հաւանական պայմանները, Թուրքիոյ մէջ ցեղասպանութեան կամ ջարդերու գոհ գացած ազգային փոքրամասնութիւններուն հետ գործակցելու դրական ու ժխտական կողմերը: Անոնք նաեւ խօսեցան Միջին Արեւելքի քրիստոնեաներուն իրավիճակին մասին՝ ծանրանալով յատկապէս Սուրիոյ հայութեան վրայ, որ վերջին տարիներուն բաւական դժուար պայմաններու դէմ յանդիման գտնուեցաւ: Կարեւոր օրակարգերէն էր նաեւ Հայ դատի աշխատանքներուն մէջ հայ երիտասարդներու ներգրաւումը, որուն գծով շեշտը դրուեցաւ այն երեւոյթին վրայ, որ դասական եւ քիչ մը ժամանակավրէպ դարձած գործելաճի փոփոխութիւնը անհրաժեշտ է այսօրուան պայմաններուն մէջ ապրող ու գործող երիտասարդը մասնակից դարձնելու ազգային կեանքին, անոր աշխատանք վստահելու, զայն մղելու, որ ձեռնամուխ ըլլայ Հայ դատի տարբեր բնագաւառներուն մէջ ծաւալող գործին: Խորհրդածողովի աւարտին հրապարակուեցաւ հաղորդագրութիւն մը, զոր հրատարակեցինք մեր 5 Մեպտեմբերի թիւով:

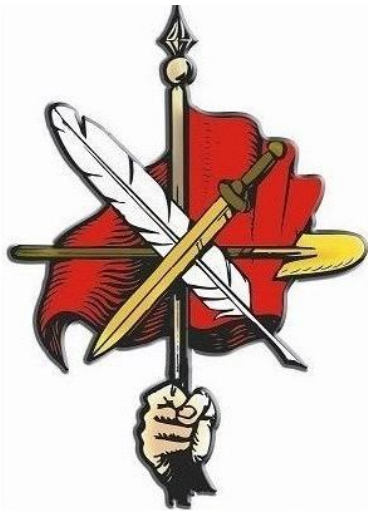
Եւրոպական Միութիւնը Կը Պատրաստէ Անհրաժեշտ Ամէն Բան Հայաստան – Եւրոպական Միութիւն Նոր Համաձայնագիրը Նոյեմբերին Ստորագրելու Համար

Պատասխանատու անձեր ջանասիրաբար կ'աշխատին, որ Եւրոպական Միութիւն – Հայաստան նոր համաձայնագիրի ստորագրումը իրականութիւն դառնայ նոյեմբերին տեղի ունենալիք Արեւելեան գործընկերութեան վեհաժողովի ընթացքին: «Արմէնփրես»-ի հաղորդումով՝ այս մասին Հայաստանի մէջ Erasmus+Youth տեղեկատուական կեդրոնի բացման նուիրուած ասուլիսին ընթացքին ըսաւ Հայաստանի մէջ Եւրոպական Միութեան պատուիրակութեան ղեկավար, դեսպան Փետթըր Սվիթալսքի:

«Ես նոր վերադարձած եմ Պրիսպէլէն Երեւան, եւ պետք է ըսեմ, որ իմ բոլոր զրոյցներս այն մարդոց հետ, որոնք հանդիպած են այդտեղ, որոնք պատասխանատու են համաձայնագիրը ստորագրելու համար անհրաժեշտ հարցերը նախապատրաստելու, կը վստահեցնեն, որ ամէն ինչ բնականոն ընթացքի մէջ է: Եւրոպական Միութեան կողմէ, մենք անհրաժեշտ ամէն բան կը պատրաստենք նոր համաձայնագիրը նոյեմբերին ստորագրելու համար», ըսաւ Փետթըր Սվիթալսքի:

Հաղորդագրություն.

Խորհրդածողով՝ Նուիրուած Արցախի Հանրապետութեան Հոչակման 26-ամեակին

«Արցախի Հանրապետութեան հոչակման 26-ամեակի կապակցութեամբ, Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը, այլ միջոցառումների շարքում, կազմակերպել էր խորհրդածողով: Խորհրդածողովը տեղի ունեցաւ Սեպտեմբերի 4-ին, Երեւանում, «Հակառակորդի ռազմաքաղաքական մարտավարութիւնն ու մեր անելիքները» խորագրի ներքոյ:

Խորհրդածողովին հրաւիրուած էին Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան խորհրդարանականներ, կառավարութիւնների անդամներ, կուսակցական գործիչներ, մտաւորականներ, վերլուծաբաններ, փորձագետներ, լրագրողներ եւ ուրիշներ:

Խորհրդածողովը սկսուեց ՀՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչ Հրանդ Մարգարեանի բացման խօսքով: Իր խօսքում ՀՅԴ Բիւրոյի ներկայացուցիչը նշեց, որ հայութիւնը պետք է իրականացնի ծրագրուած մի շարք աշխատանքներ Արցախի անվտանգութիւնն ապահովելու, վերջինիս շուրջ միջազգային ասպարեզում հանրային դրական մթնոլորտ ձեւաւորելու համար: Հրանտ Մարգարեանը ասաց. «Դաշնակցութեան համար Արցախը միշտ եղել է գերխնդիր եւ մենք ամէն հանգրուանում ձգտել ենք մեր ծրագրերով, մեր տեսակետներով եւ առաջարկութիւններով լինել առաջին գծի վրայ: Այսօր էլ մենք ունենք գաղափարներ եւ ծրագրեր, որոնք կ'ուզէինք ձեզ հետ կիսել, նաեւ ծանօթանալ ձեր մտքերին եւ հնարաւորութիւն ստեղծելով, որ իշխանութիւնը նոյնպէս կարողանայ օգտուել այդ մտքերից, եզրակացութիւններից՝ նոր գաղափարներ զարգացնելու համար», - աւելացրեց Բիւրոյի ներկայացուցիչը:

Այնուհետեւ ելոյթ ունեցաւ Արցախի Հանրապետութեան պաշտպանութեան բանակի օփերաթիւ բաժնի պետ, գնդապետ Վիքթոր Առուստամեանը՝ ներկայացնելով «Սահմանային իրավիճակն Արցախեան հարցի կարգաւորման բանակցութիւնների լոյսի ներքոյ» զեկոյցը:

Պարոն Առուստամեանը խօսեց այն ներքին ու արտաքին դրդապատճառների մասին, որոնցով առաջնորդուելով Պաքուի ղեկավարութիւնը ձգտում է մշտական լարուածութեան մէջ պահել հայ-ազրպէյճանական սահմանային գիծը: Նա շեշտեց, որ Ազրպէյճանը փորձում է ռազմական բնոյթի սադրանքներով ազդել քաղաքական եւ բանակցային գործընթացների վրայ: Արցախեան բանակի գնդապետը հաւաստեց, որ հայկական կողմը մշտապէս պատրաստ է հակահարուած տալու այդպիսի քայլերին եւ զսպելու յարձակողապաշտ հարեւանին: Վիքթոր Առուստամեանը անդրադարձաւ նաեւ 2016 թուականի ապրիլեան իրադարձութիւններին եւ, ներկայացնելով ազրպէյճանական արկածախնդրութեան մէջ ներքաշուած ռազմական ներուժի ու ծրագրուած գործողութիւնների պատկերը, համոզմունք յայտնեց, որ տեղի ունեցածը ոչ թէ հերթական սադրանք էր կամ «հետախուզութիւն մարտի միջոցով», այլ միանշանակօրէն նպատակ ունէր անակնկալ եւ լայնածաւալ պատերազմական գործողութեամբ իր օգտին լուծել Արցախի հարցը:

«Հայկական կողմի ջախջախիչ հակահարուածն էր, որ կասեցրեց այդ նպատակի իրագործումը», հաստատեց գեկուցողը:

Պարոն Առուստամեանը խօսեց այն մասին, որ ապրիլեան դեպքերից յետոյ սահմանային գիծը թեքնիքապէս լրջօրէն բարեփոխուել է հնարաւորութիւն ստեղծելով մշտադիտարկման ներքոյ պահել հակառակորդի պաշտպանական գծի խորքը եւ ժամանակին կանխարգելիչ քայլեր ձեռնարկել:

«Ներկայումս հակառակորդը սադրանքների է դիմում աւելի լուրջ զենքերով, քան նախկինում էր, սակայն մենք դրանց հակադարձում ենք առաւել ուժգին հարուածներով», աւելացրեց Արցախի բանակի ներկայացուցիչը:

Յաջորդ գեկուցողը Հայաստանի Հանրապետութեան պաշտպանութեան նախարարի առաջին տեղակալ Արտակ Չաքարեանն էր, ով խօսեց «Ռազմական իրավիճակը, սահմանային բախումներն ու դրանց կանխարգելման միջոցառումները. Հայկական ռազմական ներուժի զարգացման արդի ռազմավարութիւնը» թեմայով:

Պարոն Չաքարեանը մանրամասնօրէն ներկայացրեց սահմանային իրավիճակի հետ կապուած խնդիրները եւ այն անելիքները, որոնք պաշտպանութեան գերատեսչութիւնը ծրագրում եւ իրականացնում է: Ըստ նրա բանակաշինութեան խնդիրը մշտական գործ է, որն իրականացում է ամէն օր: Հայկական բանակը, ըստ վերջինիս, ունենալով պաշտպանական բնոյթ, իրականացնում է կատարելագործման ծրագիր պատրաստ լինելու համար վաղուայ մարտահրաւերներին: Խօսուեց նաեւ հայկական ռազմարդիւնաբերական ոլորտի դերի մասին հայկական բանակի ռազմունակութեան հզօրացման գործում:

Արցախի Հանրապետութեան աշխատանքի եւ ընկերային հարցերի նախարարար Սամուէլ Աւանեսեանի գեկոյցի թեման էր. «Արցախի վերաբնակեցման քաղաքականութիւնն ու առկայ խնդիրները»:

Պարոն Աւանեսեանի տուեալների համաձայն, վերաբնակեցման գործը Արցախում սկսուել է դեռեւս արցախեան ազատագրական պայքարի սկզբնական շրջանից, երբ ազրայէճանական կողմի իրականացրած հայաթափման ծրագրի հետեւանքով ժամանակ առ ժամանակ վերսկսուել է փախստականների ներհոսքը: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան իշխանութիւնները կարեւորելով վերաբնակեցման խնդիրը ամենաաղօտարին ընկերային-տնտեսական պայմաններում անգամ չեն ընդհատել Արցախ ժամանողներին բնակարանի եւ ապրուստի միջոցներով ապահովելու գործը: Վերադարձողների համար կառուցուել են նոր բնակավայրեր, վերականգնուել են պատերազմի հետեւանքով աւերուած շէնքերն ու շինութիւնները:

Միաժամանակ այս գործընթացն ուղեկցուել է անհրաժեշտ ենթակառուցուածքների ապահովմամբ՝ ճանապարհներ, ջրագծեր, առետրի կառոյցներ, առողջապահական, ընկերային ծառայութիւններ եւ այլն: Այս հարցերում Արցախի իշխանութիւններին մեծ աջակցութիւն են ցուցաբերել հայրենի եւ սփիւռքահայ բարեգործներ, տարբեր բարեգործական կազմակերպութիւններ եւ միութիւններ:

Խորհրդատուների մասնակիցների կողմից շեշտուեց այն միտքը, որ առաել ծառայուն եւ արդիւնաւէտ կերպով վերաբնակեցման գործն իրականացնելու համար անհրաժեշտ է շատ աւելի լուրջ ներդրում, ինչը վեր է Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան իշխանութիւնների հնարաւորութիւններից եւ այս հարցում անհրաժեշտ է Հայաստանի ծրագրուած ու շոշափելի աջակցութիւնը:

Վերջին զեկոյցն էր «Արցախեան հարցի շուրջ քաղաքական գործընթացներն ու Արցախի Հանրապետութեան ճանաչման ուղղութեամբ անհրաժեշտ ջանքերը», որը ներկայացրեց ՀՅԴ Բիւրոյի քաղաքական ներկայացուցիչ Արմէն Ռուստամեան:

4 Մեպտեմբեր, 2017

ՀՅԴ ԲԻՒՐՈՅԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿԱՊԵՐԻ ԳՐԱՍԵՆՆԵԱԿ

Բակօ Սահակեան Ընդունած է ՀՅԴ Բիւրոյի Անդամ Յակոբ Տէր Խաչատուրեանը

Արցախի Հանրապետութեան նախագահ Բակօ Սահակեան 6 Մեպտեմբերին ընդունած է ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Յակոբ Տէր Խաչատուրեանը:

Հանդիպումին ընթացքին, որուն մասնակցած է ՀՅԴ Արցախի Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ Դաւիթ Իշխանեանը, քննարկուած են հայրենիք-սփիւռք կապերու եւ շրջանային զարգացումներուն վերաբերող հարցեր:

Բարայեան. «Նոր Սահմանադրութեամբ Նախագահը Պիտի Զբաղի Նաեւ Կառավարութեան Գործունէութեամբ»

Արցախի նախագահի մամլոյ բանբեր Դաւիթ Բարայեան «Միութիւնք Արմենիա»-ի հետ զրոյցի մը ընթացքին տեղեկացուցած է, որ 7 Մեպտեմբերին նախագահի երդմնակալութեան ժամանակ ամէն ինչ պիտի ընթանայ արդէն ձեւաւորուած աւանդութեամբ, իսկ կառավարութեան կազմին մէջ նոր պաշտօն պիտի աւելնայ՝ պետական նախարար:

Ան նշած է, որ վարչապետի պաշտօն պիտի չըլլայ այլեւս, նոր սահմանադրութեամբ կառավարութիւնը պիտի ղեկավարէ նախագահը:

Նախագահ Բակօ Սահակեանի երդմնակալութիւնը տեղի պիտի ունենայ Արցախի Ազգային ժողովի յատուկ նիստի մը ժամանակ, իսկ նախարարները մինչեւ նոր նշանակումները պիտի կատարեն իրենց ստանձնած պարտականութիւնները: Փոխարէնը՝ կառավարութեան մէջ պիտի ըլլայ նոր պաշտօն՝ պետական նախարար: Պետական նախարարը պիտի համակարգէ կառավարութեան աշխատանքը, նախագահին անունով պիտի կառավարէ կառավարութեան նիստը: Արցախի Հանրապետութեան նախագահի պաշտօնի ստանձնման նուիրուած Ազգային ժողովի յատուկ նիստը պիտի գումարուի 7 Մեպտեմբերին, ժամը 12:00-ին, Ազգային ժողովի նիստերու դահլիճին մէջ:

Շուշիի Մէջ Տեղի Ունեցած Է ՀՅԴ Կեդրոնի Բացման Արարողութիւնը

5 Մեպտեմբերին տեղի ունեցած է ՀՅԴ Շուշիի Վահան Նաւասարդեանի անունը կրող կեդրոնի բացման արարողութիւնը: Ձեռնարկին ներկայ էին ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ ու Հայ դատի Կեդրոնական խորհուրդի նախագահ Յակոբ Տէր Խաչատուրեան, ՀՅԴ Արցախի Կեդրոնական կոմիտէն, Ստեփանակերտի «Ա. Մկրտչեան» կոմիտէութեան անդամները, աշխարհի տարբեր երկիրներէ Արցախ հասած հարիւրաւոր կուսակցականներ եւ ՀՕՄ-ուիներ, Շուշիի քաղաքապետ Արծուիկ Սարգսեան եւ այլ հիւրեր:

Ձեռնարկին առաջին բաժինով Արցախի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի պատգամաւոր Լեւոնիկ Յովհաննիսեան ներկայացուցած է ծնունդով շուշեցի դաշնակցական գործիչ Վահան Նաւասարդեանի կեանքն ու գործունէութիւնը:

Յակոբ Տէր Խաչատուրեան իր խօսքին մէջ շեշտած է, որ այսօր դժուար է երեւակայել, որ Շուշին, հայկական կենսունակ այն օճախը, որ մեզ Արամ Մանուկեան եւ Վահան Նաւասարդեան տուած է, բռնագրաւուած ու թրքացած էր: «Կտոր առ կտոր ազատագրուեցաւ այս հողը, ազատագրուեցաւ ՀՅԴ-ի եւ այլ ազատամարտիկներու արեամբ: Այս Շուշին ամբողջական Հայաստան ստեղծելու քայլերէն մէկն է», հաստատած է Յակոբ Տէր Խաչատուրեան:

ՀՅԴ Արցախի Կեդրոնական կոմիտէի ներկայացուցիչ Դաւիթ Իշխանեան գուգահեռներ գծած է նոյն օրը կայացած Ստեփանակերտի «Սօսէ» մանկապարտէզի եւ կեդրոնի բացման միջեւ:

«Մերունդներուն եւ մեր ժողովուրդին համար կարեւոր գաղափարները կը ծնին եւ առկա մարտահրաւերները դիմակայելու կարեւոր որոշումները կը կայանան այսպիսի ակումբներու եւ կեդրոններու մէջ», նշած է Դաւիթ Իշխանեան՝ շնորհակալութիւն յայտնելով ՀՅԴ ՔանաՏայի կառոյցին՝ գրասենեակի վերանորոգման աշխատանքներուն աջակցելու համար:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ամերիկեան 15 Նահանգներ Դատ Կը Բանան Թրամփի Դէմ

Բրիտանական «Սքայ Նիուզ» պատկերասփիւռի կայանը հաղորդեց, որ ամերիկեան 15 նահանգներ, ներառեալ Ուաշինկթընը դատական հայց յարուցած են Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփի դէմ երիտասարդ գաղթականներու պաշտպանութեան օրէնքը ջնջելուն համար:

Թրամփ երեքշաբթի օր ջնջեց նախկին նախագահ Պարաք Օպամայի օրով հաստատուած օրէնքը, որ կ'արգիլէ ապօրինի գաղթականներու արտաքսումը, եթէ անոնք մանուկներ ունին:

Թրամփ իր որոշումին գործադրութիւնը յետաձգեց մինչեւ մարտ՝ նշեալ որոշումէն ազդուելիք 800 հազար անձերու ճակատագիրը ճշդելու համար Բոնկրեսին վեց ամսուան ժամանակ տալու նպատակով:

«ՏԱՀԵՇ-ի Սուրիա Գտնուող Կարաւանը Միջազգային Դաշինքի Հսկողութեան Տակ Է» Ըսաւ Փենթակոնի Բանբերը

Միացեալ Նահանգներու պաշտպանութեան նախարարութեան բանբեր հազարապետ Ռանքին Կալաուէյ յայտնեց.«Ահաբեկչական ՏԱՀԵՇ խմբաւորումին կարաւանը, որ կը փորձէ Սուրիոյ մէջ իր վերահսկողութեան տակ գտնուող տարածքներ հասնիլ, կը շարունակէ մնալ Միացեալ Նահանգներու դեկավարած Միջազգային դաշինքի հսկողութեան տակ»:

Ան յայտնեց, որ իր երկիրը կը յարգէ Սուրիոյ մէջ «Տազնապի կանոնները»՝ աւելցնելով, որ Ուաշինկթըն Մոսկուայի հետ գոյացուցած է համաձայնութիւն մը, որուն հիմամբ կիներն ու մանուկները կրնան անջատուիլ նշեալ կարաւանէն:

«Կիներն ու մանուկները ապահով պիտի ըլլան», շեշտեց Կալաուէյ՝ աւելցնելով.«Կարաւանը ներկայիս բաժնուած է երկու խումբի՝ առաջինը ուղղուեցաւ դէպի Փալմիր, իսկ երկրորդը մնաց Սուրիա-Իրաք սահմանին վրայ՝ Պուքամէլի մօտ անապատին մէջ»:

WWW.AZTAGDAILY.COM

WWW.ARMENIANPRELACYKW.ORG

ԱՆԴՈՒՄ

Հայկական Կողմը Կ'իրականացնէ Միջազգային Ընտանիքին Վերապահուած Գործառոյթները

«Հակառակորդի ռազմաքաղաքական մարտավարութիւնն ու մեր անելիքները» կարգախօսով եւ Դաշնակցութեան նախաձեռնութեամբ կայացած խորհրդաժողովին հնչած միտքերէն եւ առաջադրանքներէն կարելի է ամփոփել հետեւեալները.

Ա. Պատերազմի մարտահրաւերի առջեւ կանգնած ենք եւ պարտաւոր ենք նոր նախաձեռնութիւններով հանդէս գալ:

Բ. Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը նոր քայլերու կը ձեռնարկէ, որպէսզի Արցախը գործակցի արտասահմանեան երկիրներու քաղաքներուն հետ, ինչ որ պիտի նշանակէ Արցախի մասամբ ճանաչում:

Գ. Հաշուի առնելով Ազրպէյճանի փաստացի հրաժարումը խաղաղ կարգաւորման պահանջներէն՝ մենք ունինք բոլոր հիմքերը, մեր կողմէ արդարացուած են այն բոլոր միջոցները, որոնք կոչուած են ամրապնդելու Արցախի եւ Հայաստանի միասնական անվտանգութեան համակարգը:

Դ. Արցախեան ազատամարտի յաջողութիւնները ամրապնդելու եւ հիմնախնդիրի հայանպաստ լուծումը կանխորոշելու նպատակով իրականացնել Արցախի վերաբնակեցումը եւ հիմքեր ստեղծել ապահովելու ատոր միջազգային աջակցութիւնը:

Ե. Եթէ Ազրպէյճան կը շարունակէ մերժել եւ խոչընդոտել հրադադարը վերահսկող գործիքակազմերու տեղակայումը, ատիկա պէտք է իրականացնէ հայկական կողմը:

Զ. Հիմա բաւականաչափ զինուորական սարքաւորումներ ձեռք բերուած են: Կարելիութիւն կայ նաեւ առցանց դրութեամբ դիտարկելու մարտավարական գոտիի իրավիճակը:

Է. 1994 թուականէն Պաքուի ռազմական հզօրութիւնը գերազանցած է հայկականը: Սակայն ատով կարելի չէ գնահատել, թէ մենք պարտուած ենք պատերազմին մէջ: Կան բազմաթիւ գործօններ, որոնց շնորհիւ ռազմական գործողութիւնները կրնան այլ ելք ունենալ: Կարելորդ գորքի որակն է:

Խորհրդաժողովին հնչած զեկուցումները, մասնագիտական գնահատականները եւ անոնց հիման վրայ կայացած քննարկումները թէ՛ կարճաժամկետ եւ թէ՛ երկարաժամկետ կտրուածքներով կը բանաձեւեն ապրիլեան պատերազմին անմիջականօրէն յաջորդած ժամանակաշրջանին եւ անկէ մեկնած նաեւ խաղաղ բանակցութիւնները ականահարող Պաքուի պահուածքին դիմաց հայկական կողմի որդեգրած եւ որդեգրելիք քայլերը:

Տարբեր երկիրներու նահանգային եւ քաղաքային մակարդակներու վրայ տարուելիք աշխատանքներուն նոր զսպանակում տալու որոշումին հրապարակումը, Արցախի Հանրապետութեան միջազգային ճանաչման նոր խթան կը հաղորդէ անպայման եւ

աշխարհատարած ցանցային կառույցի քաղաքական աշխատանքներուն նոր թափ կ'ապահովէ: Կապակցուած գործօններով կը բացատրուին նաեւ տարածքներու բնակեցման բարդ, այլապէս ռազմավարական նշանակութիւն ունեցող հիմնակէտի առարկայացման պատճառները: Որքան ալ անմիջականօրէն նախաձեռնելի աշխատանքներ ըլլան, այս ուղղութիւնները համեմատաբար երկարաժամկէտ աշխատանքի բնոյթ ունին:

Ինչ կը վերաբերի ամենէն հրատապ հանգոյցին, որ զերօ կէտին վրայ կը պահէ խաղաղ բանակցային գործընթացի ապաստանեցման ամեն տեսակի միտում, ապա անիկա կը վերաբերի Վիեննայի եւ Փեթերսպուրկի յանգած որոշումներուն՝ շփման գիծի երկայնքին մշտադիտարկման եւ հետաքննութեան գործիքակազմերը տեղադրելու եւ համապատասխան առաքելութիւն իրականացնելու:

Այս առումով, ՀՅԴ Բիւրոյի քաղաքական ներկայացուցիչ Արմէն Ռուստամեանի եւ Արցախի Հանրապետութեան պաշտպանութեան բանակի օփերաթիւ բաժինի պետ, գնդապետ Վիքթոր Առուստամեանի յայտնած առաջադրանքներուն եւ զեկուցական փոխանցումներուն միջեւ կայ համատեղելիութիւն, կիրարկուող ռազմական վարքագիծի հետեւողականութիւն:

Արմէն Ռուստամեանի տեսակէտով՝ եթէ Ազրպէյճանը կը շարունակէ մերժել եւ խոչընդոտել հրադադարը վերահսկող գործիքակազմերու տեղակայումը, ասիկա պէտք է իրականացնէ հայկական կողմը:

Մինչ Վիքթոր Առուստամեանի զեկուցումով՝ հիմա բաւականաչափ սարքաւորումներ ձեռք բերուած են: Անոր համաձայն, կարելիութիւն կայ նաեւ առցանց դրութեամբ դիտարկել մարտավարական գօտիի իրավիճակը:

Փաստօրէն, հայկական կողմը կը ստանձնէ միջազգային ընտանիքին որոշած, բայց ազրպէյճանական արգելքով չգործադրուած առաքելութիւնը: Անմիջապէս յիշենք ռազմավորածին մասնակցող խոցուած ուղղաթիռի դէպքն ու նահատակուած հայ զինուորներուն աճիւնները վերադարձնելու պաշտպանական համակարգին իրագործած նուաճումը: Երբ Միջազգային կարմիր խաչն ու համապատասխան այլ կառույցներ ձախողեցան վերացնել ազրպէյճանական արգելքը, հայկական կողմը ի՛նք իրականացուց առաջադրանքը:

Հիմա Արցախի զինեալ ուժերու ներկայացուցիչը կը յայտնէ, որ առցանց դրութեամբ կարելի է հետեւիլ մարտագօտիին վրայ արձանագրուող զարգացումներուն: Ոսնձգութիւնները, թափանցման փորձերը դիտարկելի են եւ նկարահանելի: Նկարահանումները կրնան տրամադրուիլ ԵԱՀԿ-ին, որ որոշած է նաեւ հետաքննել պատահարները:

Պատահարներու հետաքննութեան չկայացման պարագային, այդ առաքելութիւնը եւս կը ստանձնէ հայկական կողմը եւ այդպիսով իր վրայ վերցուցած կ'ըլլայ միջազգային ընտանիքին վերապահուած շատ կարեւոր գործառնություններ:

«Ա.»

www.hayernaysor.am

ԱԿՆԱՐԿ

«Իրենց Սկսած Գործը Հասցնելու Ենք Աւարտին»

ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ Կիրո Մանոյեանի խօսքը՝ Արցախի Հանրապետութեան 26-րդ տարեդարձի առիթով ձեռնարկին, Եռաբլուր, 2 Սեպտեմբեր 2017թ.

Միբելի՛ հայրենակիցներ, գաղափարի ընկերուհիներ եւ ընկերներ,

Այսօր նշում ենք Արցախի Հանրապետութեան հռչակման 26-ամեակը, այդ պատճառով էլ տօնական օր է: Տօնական օր լինելով հանդերձ, պիտի արձանագրել, որ պատմական մէկ քայլ էր, որ թուում էր, թէ չէր բխում 1988-ի փետրուարին ծայր առած՝ Արցախը Խորհրդային Հայաստանին վերամիաւորելու պահանջով համաժողովրդային շարժման տրամաբանութիւնից: Ի վերջոյ, կար 1989 թուականի դեկտեմբերի 1-ի՝ Հայկական ԽՍՀ Գերագոյն խորհրդի եւ Լեռնային Ղարաբաղի Ազգային խորհրդի՝ Հայկական ԽՍՀ-ի եւ Լեռնային Ղարաբաղի վերամիաւորման մասին որոշումը: Այդ բոլորով հանդերձ, սակայն, անհրաժեշտութիւն էր 1991 թուականի Սեպտեմբերի 2-ի որոշումը, որովհետեւ մէկ կողմից բաւարարում էր Արցախի ժողովրդի՝ Ազրպէյճանից անկախ ապրելու ձգտումը, միւս կողմից՝ այդ նպատակի իրականացումը դնում էր թէ՛ օրուան քաղաքական իրավիճակի փաստերի վրայ, թէ՛ այդ կամքի դրսևորումը իրականացնում էր Խորհրդային Միութեան օրուան օրէնքների տարրին ու ոգուն համապատասխան:

Օգոստոսի 30-ին Խորհրդային Ազրպէյճանի անկախութեան մասին հռչակագրով Ազրպէյճանը իրեն հռչակում էր 1918-1920 գոյութիւն ունեցած Ազրպէյճանի անկախ հանրապետութեան իրաւաժառանգորդ, հրաժարում էր խորհրդային ժառանգութիւնից: Իսկ Արցախի վրայ ազրպէյճանական որեւէ տիրապետութիւն, թէկուզ՝ անօրինական, եղել է բացառապէս խորհրդային պետական կամ կուսակցական մարմինների որոշումներով: Իրականում հրաժարուելով խորհրդային ժառանգութիւնից՝ Ազրպէյճանը նաեւ հրաժարում էր Լեռնային Ղարաբաղից ու Նախիջեւանից: Անստարկելի փաստ է, որ Արցախը երբեք մաս չի կազմել անկախ Ազրպէյճանի՝ ո՛չ Խորհրդային Միութիւնից առաջ, ոչ էլ՝ Խորհրդային Միութեան փլուզումից յետոյ, ո՛չ իրաւականօրէն եւ ո՛չ էլ փաստացի: Ահա այս տեսանկիւնից եւս Սեպտեմբերի 2-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան հռչակումը օրուան քաղաքական իրականութիւնների պայմաններից էր բխում:

Բոլոր մակարդակների խորհուրդների պատգամաւորների մասնակցութեամբ ժողովրդական պատգամաւորների Լեռնային Ղարաբաղի մարզային եւ Շահումեանի շրջանային խորհուրդների համատեղ նստաշրջանի Սեպտեմբերի 2-ի որոշումը դեկտեմբերի 10-ին համաժողովրդական հանրաքուէով արժանացաւ Արցախի ժողովրդի ազատ կամքի արտայայտութեանը՝ նոյն խորհրդային օրէնքների պահանջին համաձայն:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան հռչակումը հաւատարիմ է մնացել Հայաստանի միւս շրջաններին հետ վերամիանալու Արցախի ժողովրդի կամքին: Սեպտեմբերի 2-ի որոշումը «միջազգային իրաւունքի կանոններին համապատասխան է համարում հայ ժողովրդի միասնութեան ձգտումը»: Իսկ դեկտեմբերի 10-ի իր ազատ կամարտայայտութեամբ՝ հանրաքուէով, Արցախի ժողովուրդը «Այո» էր պատասխանում հռչակուած Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնը անկախ պետութիւն լինելու մասին հարցին եւ իր համաձայնութիւնն էր յայտնում այն մասին, որ անկախ հանրապետութիւնը «ինքնուրոյն որոշի համագործակցութեան ձեւերը այլ պետութիւնների եւ միութիւնների հետ»: Պատմական հոլովոյթը եւ Արցախի ժողովրդի այս կամքը հաշուի առնելով՝ միանգամայն կարելի է ասել, որ Սեպտեմբերի 2-ի որոշումը ընդամենը մարտավարական, քայլ էր եւ հաւատարիմ է Հայաստանի

Հանրապետության հետ վերամիաւորման Արցախի ձգտումին: Ինչպէս Արցախում պիտի ասէին, Արցախի Հանրապետության անկախութեան միջազգային ճանաչումը Հայաստանի հետ վերամիաւորման ամենակարճ ճանապարհն է:

Այս ճանապարհին անհրաժեշտ ենք համարում Հայաստանի եւ Արցախի հանրապետութիւնների միջեւ ռազմաքաղաքական համագործակցութեան պայմանագրի ստորագրումը: Պայմանագիր, որը պատրաստուել է 2016-ի ապրիլեան քառօրեայ կռիւներից յետոյ:

Յատուկ ասեցի կռիւներ եւ ոչ թէ՛ պատերազմ, որովհետեւ իրականում պատերազմը չի աւարտել. 1994-ին ընդամենը զինադադարի պայմանագիր է ստորագրուել, որն էլ անընդհատ խախտուում է Ազրպէյճանի կողմից: Ազրպէյճանի այդ յարձակողապաշտութեան դէմը կարող ենք առնել մի քանի ճակատներում միաժամանակ պայքարելով: Բնականաբար առաջին ճակատը դա մեր զինուած ուժերի՝ բանակի անընդհատ հզօրացումն է: Ազգ-բանակի գաղափարախօսութեան բիրտեղացումն ու կիրառումը այդ ուղղութեամբ ճիշդ քայլ է:

Երկրորդ ճակատը դա զինուած ուժերի թիկունքի՝ ժողովրդային մասնակցութեան ամրապնդումն է: Հէնց այդ ամրապնդման համար է կենսական պետութեան նկատմամբ ժողովրդի վստահութեան մեծացումը, պետութեան կողմից ժողովրդի նկատմամբ հոգատար վերաբերմունքը, ընկերային արդարութեան հաստատումը մեր երկրում: Այս բոլորը կարող են իրականանալ միայն մեր բոլորի աշխուժ մասնակցութեամբ:

Երրորդ ճակատը դա արտաքին ճակատն է, որտեղ մեր պետութեան, պետութիւնների կողքին կարելոր դերակատարութիւն ունենք նաեւ մենք՝ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը մեր Հայ դատի կառոյցներով: Այս ուղղութեամբ եւս մենք սկսում ենք նոր քայլերի: Ամերիկայի եւ Աւստրալիայի մի շարք նահանգների կողմից Արցախի ժողովրդի ազատ ինքնորոշման իրաւունքի ճանաչումին զուգահեռ, սկսում ենք Արցախի եւ այլ երկրների քաղաքների միջեւ համագործակցութեան պայմանագրերի ստորագրութեան:

Անցած 26 տարիները եղել են պայքարի, մաքառումների, հերոսութեան, ստեղծագործ կեանքի ու նուաճումների տարիներ: Այդ նուաճումները չէին լինի առանց համահայկական միասնութեան ու ներուժի համախմբման:

Այսօր կանգնած ենք անցած տարիների յաջողութիւններն ամրապնդելու, նոր մարտահրաւերներին դիմակայելու հրամայականի առջեւ: Դրանցից ամենակարեւորը այս փուլում Արցախի խնդրի կարգաւորման հայանպաստ հանգուցալուծումն է եւ հանրապետութեան անվտանգութեան ապահովումը:

Այս առիթով անհրաժեշտ եմ համարում կրկնել Հայ յեղափոխական դաշնակցութեան պաշտօնական վերջին յայտարարութիւնը՝ Արցախի Հանրապետութեան հռչակման տարեդարձի առիթով:

1.- Արցախեան հարցի կարգաւորման որեւէ համաձայնութիւն պէտք է ճանաչի Արցախի վերամիացումը Հայաստանին, եւ կամ առնուազն՝ Արցախի անկախութիւնը:

2.- Արցախի սահմանները ճշդելիս պէտք է առաջնորդուել պատմական իրաւունքի եւ Արցախի ու Հայաստանի անվտանգութեան իրական՝ աշխարհագրական-տարածքային երաշխիքների սկզբունքով:

3.- Բանակցային գործընթացում պետք է առաջնորդուել Արցախի ժողովրդի 1991թ. անկախության եւ 2006 ու 2017 թուականների ԼՂՀ սահմանադրության ընդունման եւ փոփոխությունների համաժողովրդական հանրաքուեներով արդէն իսկ կայացած կամարտայայտութեամբ:

4.- Առ այդ, ՀՅ Դաշնակցութիւնը՝

– Շարունակում է ԼՂՀ միջազգային ճանաչման խնդրի հետապնդումը: Բանակցային գործընթացը չի կարող արգելք հանդիսանալ՝ ԼՂՀ անկախության ճանաչմանը:

– Պաշտպանում է ԼՂՀ-ն որպէս լիիրաւ բանակցային կողմ ներառելու պահանջը:

– Հետամուտ է ՀՀ եւ ԼՂՀ միջեւ ռազմաքաղաքական դաշինքի կնքմանը՝ որպէս ԼՂՀ անկախության եւ անվտանգութեան երաշխիքի:

– Անընդունելի է համարում ԼՂՀ անկախ կարգավիճակի ճանաչման եւ տարածքային ամբողջականութեան վերականգնման հետ կապուած առաջնահերթ լուծում չպարունակող որեւէ կարգաւորում:

– Դէմ է վերոնշեալ պահանջը անտեսող որեւէ «փուլային» լուծման տարբերակի եւ միակողմանի կամ ապագայ լուծումների ակնկալիքով որեւէ զիջումի: Փոխադարձ զիջումները կարող են լինել միայն համարժէք, միաժամանակեայ եւ փաթեթային լուծման շրջանակներում:

– Պաշտպանում է ՀՀ-ի կողմից ԼՂՀ անկախութեան ճանաչման աքթի անհրաժեշտութիւնը՝ բանակցային գործընթացի ձախողման կամ Ազրպէյճանի ռազմական նախադարձական դէպքում:

– Հետամուտ է, որպէսզի Ազրպէյճանի կողմից 1994-1995թթ. եռակողմ զինադադարի դրութիւնը խախտելու, չեղեալ համարելու բոլոր ճիգերը դատապարտուեն միջազգային համայնքի կողմից:

– Համոզուած է, որ ՀՀ եւ ԼՂՀ անվտանգութեան երաշխաւորները նախ եւ առաջ ՀՀ զինուած ուժերն ու ԼՂՀ Պաշտպանութեան բանակն են: Միաժամանակ հետամուտ է, որ միջազգային դիտարկման եւ վերահսկման արդիւնաւետ միջոցներ կիրառուեն Արցախ-Ազրպէյճան շփման գծի երկայնքով զինադադարը պահպանելու համար:

– Անհրաժեշտ է համարում համախմբել համայն հայութեան ներուժը՝ արցախեան հիմնախնդիրը ազգային-ազատագրական եւ ինքնորոշման պայքարի դաշտում պահելու համար: Դրան զուգահեռ, գերակայ խնդիրներ է համարում Արցախի բնակչութեան աճի եւ տնտեսական ու ընկերային զարգացմանն ուղղուած համահայկական ծրագրերի մշակումն ու իրագործումը:

Միբելիւնէ՛ր,

Այսօր մենք այստեղ՝ Եռաբլուրում հաւաքուել ենք ոչ միայն նշելու Արցախի Հանրապետութեան 26-րդ տարեդարձը, այլ այս առիթով, այստեղ հանգչող մեր հերոսների շիրիմների մօտ, վերանորոգելու մեր ուխտը, որ հաւատարիմ ենք մնալու իրենց ուղուն, հաւատարիմ ենք մնալու իրենց ճանապարհին. չենք թողնելու, որ իրենց գերագոյն զոհողութիւնը ի գուր տեղը կատարուած լինի: Իրենց սկսած գործը հասցնելու ենք աւարտին:

ԼՈՒՐԵՐ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԷՆ

Գումարուեցաւ Բերիոյ Թեմի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովը

Նախագահութեամբ Բերիոյ հայոց թեմի առաջնորդ Շահան արք. Սարգիսեանի, ներկայութեամբ թեմի երեսփոխաններուն, Կրօնական ժողովի եւ Ազգային վարչութեան շրջանաւարտ կազմերուն, 25 օգոստոսին Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ ներքնասրահին մէջ գումարուեցաւ Բերիոյ հայոց թեմի Ազգային երեսփոխանական ժողովի 163-րդ նիստը:

Նիստը յատկացուած էր թեմի շրջանաւարտ գործադիր իշխանութեան զոյգ կազմերու գործունէութեան երկամեայ (2015-2017) տեղեկագիրներու քննարկման, արժեւորման եւ նոր կազմերու ընտրութեան:

Նիստը սկսաւ առաջնորդ սրբազան հօր աղօթքով եւ բացման խօսքով: Ան փոխանցեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Արամ Ա. վեհափառի հայրապետական ողջոյնները, բարեմաղթութիւններն ու յաջողութեան մաղթանքները, որմէ ետք բացուած յայտարարեց նիստը: Սրբազանը հրաւիրեց ժողովականները գիտակցութեամբ մասնակցելու նիստին եւ անաչառ քննարկումով եւ տրամաբանական մօտեցումով արժեւորելու զայն: Ան նկատել տուաւ, որ աշխարհը արագավազ փոփոխութեան մէջ է, հետեւաբար հարկ է դրական կերպով մենք մեզ փոխենք, աւելցնելով, որ պէտք է մեր ուշադրութեան կիզակէտին մէջ ունենանք նոր սերունդ դաստիարակելու կենսական կարեւորութիւն ներկայացնող գերխնդիրը: Սրբազանը անդրադառնալով սուրիահայ համայնքին կրած ծանր հարուածներուն՝ հրաւիրեց բոլորը միասնաբար ու լրջօրէն մտածելու, ծրագրելու եւ գործելու:

Ներկայացուեցան շրջանաւարտ Կրօնական ժողովի եւ Ազգային վարչութեան, նաեւ թեմի տնտեսական եւ հաշուեքննիչ մարմիններու երկամեայ տեղեկագիրները, որոնց ընթերցման յաջորդեցին լուսաբանական հարցումներ, տեղի ունեցան քննարկումներ, կատարուեցան առաջարկներ, ապա ներկայացուած տեղեկագիրները վաւերացուեցան Ազգային երեսփոխանական ժողովին կողմէ:

Ժողովականները իրենց անվերապահ գնահատանքը արձանագրեցին շրջանաւարտ կազմերուն: Անոնց կողմէ տարուած բազմաբնոյթ գործունէութիւնները ապացոյցներ էին, թէ անոնք յաջողած էին հասնիլ ժողովուրդի զաւակներու առաջնահերթ կարիքներուն՝ բաց պահելով հայ դպրոցը հայ աշակերտութեան եւ հայ եկեղեցին՝ հայ հաւատացեալին դիմաց, արտայայտելով որպէս կազմակերպ հաւաքականութիւն գործելու կորովն ու կամքը:

Այնուհետեւ ներկայացուեցան երկու զեկոյցներ՝ սուրիահայութեան իրավիճակին եւ սուրիահայութեան վերականգնումի վիճակին առնչութեամբ, որոնք ըստ էութեան քննարկուեցան:

Քննարկումները կեդրոնացան յառաջիկայ երկամեակի գործունէութեան պատկերացումներու ձեւակերպումին վրայ եւ թեմի վերականգնումի ընդհանուր շրջագիծին մէջ կատարուեցան կարեւոր առաջարկներ, մասնաւորաբար՝ Սրբոց Քառասնից Մանկանց մայր եկեղեցւոյ, Ազգային Քարէն Եփփէ Ճեմարանի, հայկական համայնքային եւ միութենական կառոյցներու, բնակարաններու եւ գործատեղիներու վերաշինութեան ի խնդիր:

Ժողովի բանաձևերուն վաերացումէն ետք տեղի ունեցաւ Ազգային իշխանութեան գործադիր երկու նոր կազմերու, հաշուեքննիչ մարմինի, Ազգային երեսփոխանական ժողովի նոր դիւանի, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան Ազգային ընդհանուր ժողովին մասնակցող թեմի պատգամաւորներուն եւ փոխանդամներուն ընտրութիւնը:

Ժողովի աւարտին առաջնորդ սրբազանը գնահատեց շրջանաւարտ կազմերը, շնորհաւորեց նորընտիր կազմերը, որոնք գիտակցելով տիրող տագնապին՝ մեծ դժուարութիւնները դիմակալելու յանձնառութեամբ ստանձնեցին իրենց վստահուած գործը: Ազգային երեսփոխանական ժողովի 163-րդ նիստը վերահաստատեց սուրիահայութեան գոյերթը շարունակելու հաստատակամութիւնը, սուրիական հայրենիքի եւ Հայ առաքելական սուրբ եկեղեցոյ հանդէպ իր հաւատարմութիւնը:

Դոկտ. Յասմիկ Ղազինեանի Այցելութիւնը Ազգային Առաջնորդարան

16 օգոստոսին Հայաստանի բժշկագիտութեան առաջատար դէմքերէն դոկտ. Յասմիկ Ղազինեանը այցելեց Ազգային առաջնորդարան եւ հանդիպում ունեցաւ Ատրպատականի հայոց թեմի առաջնորդ Գրիգոր եպս. Զիֆթճեանին հետ:

Հանդիպումի ընթացքին Ղազինեանին ներկայացուեցան թեմի ներկայ կեանքի՝ ազգային, եկեղեցական, կրթական եւ հասարակական հարցերու մասին նորագոյն տեղեկութիւնները, որոնք անոր համար ուրախալի էին իրենց աշխուժութեամբ եւ հաւաքական գործունէութեան ընդհանուր պատկերով:

Դոկտ. Ղազինեանը կը գտնուէր Ատրպատական՝ իր մասնակցութիւնը բերելու բժշկագիտական միջազգային համաժողովին, որուն գիտական նիստերուն կը մասնակցէին զանազան երկիրներէ ժամանած գիտնականներ: Հանդիպումի աւարտին առաջնորդ սրբազանը դոկտ. Յասմիկ Ղազինեանին նուիրեց վերջերս հրատարակուած «Ուղեւորութիւն Ատրպատականի հայոց թեմին մէջ հայկական յուշարձաններու հետքերով» գիրքէն օրինակ մը:

Աւարտեցաւ

«Ինսիտիում» Ժապաւէնի Արտադրական Աշխատանքը

Վերջերս աւարտեցաւ «Ինսիտիում» կարճատեւ ժապաւէնի արտադրութիւնը՝ բեմադրութեամբ Կրեկ Սթարզի, գլխաւոր դերակատար-պարող՝ հայազգի Մարիամ Վարդան: Ժապաւէնին գլխաւոր արտադրողն է անցեալ տարի «Լա ֆամ Է լը Թէ.Ճէ.Վէ.» ժապաւէնին համար «Օսքար»-ի թեկնածու դարձած Ժան տր Մերօ, երաժշտութեան հեղինակն է Նիքլըս Նիտհարթը, իսկ պարուսոյցը՝ Նարինէ Սարգիսեանը: Ժապաւէնին արտադրիչները նկատել տուին, որ Ժապաւէնը ստեղծագործութեան տօնակատարութիւն մը եւ շարժապատկերային տարածուն պտոյտ մըն է, որ կը քննէ կեանքի եւ մահուան ծայրերը՝ պարային շարժումներու ընդմեջէն:

ԱՅԼԱԶԱՆ

Ուղեղին Համար Վնասակար Սովորություններ

Ինչպես մեր մարմինն ինքնուրույն գործարանները, ուղեղը էլս կրնայ տուժել զանազան գործոններով: Ստորև կը ներկայացնենք ամենօրեայ սովորություններ, որոնք կրնան վնասել մեր ուղեղին:

Շփման պակասը

Հաստատուած է, որ օրուան ընթացքին նոյնիսկ 10 վայրկեան ուրիշներու հետ յարաբերութիւնը կը զարգացնէ մտածական ունակութիւնը:

Չափէն աւելի շաքարը

Շաքարի չափազանց սպառումը յիշողութեան եւ ընկալման համար

բացասական ազդեցութիւն կը գործէ ուղեղին պատասխանատու բջիջներու արտադրութեան վրայ:

Մարզանքի բացակայութիւնը

Ծանօթ է, որ ուղեղին «արտադրողականութեան» զագաթնակէտը 26 տարեկան է, սակայն անկէ ետք ալ կարելի է զայն լաւ մարզել՝ խաչբառներ լուծելով, բառախաղեր խաղալով, կարդալով եւ այլն...

Նախաճաշէն հրաժարիլը

Հետազօտութիւններ ցոյց տուած են, որ նախաճաշի բացակայութիւնը կը պակսեցնէ արեան մէջ շաքարի քանակը, ինչ որ բացասաբար կ'ազդէ ուղեղի աշխատանքին վրայ:

Ֆասթֆուտը

Մնունդին մէջ ֆասթֆուտի գերակայութիւնը բացասաբար կ'ազդէ ուղեղի բջիջներու փոխադարձ կապին վրայ, այսինքն՝ ստրվելու ունակութեան, կարճատեւ եւ երկարատեւ յիշողութեան վրայ:

Պաղպաղակը

Շատ պաղ ուտելիքը կը նեղցնէ ուղեղին անօթները եւ գլխացաւ կը պատճառէ:

Բջիջային

հեռախօսը

Բժիշկները կը թելադրեն բջիջային հեռախօս գործածելու ատեն բարձրախօսը բանալ եւ այդպէս խօսիլ, իսկ քնանալու ատեն՝ զայն բարձին տակ չդնել:

Ալքոլը

Ալքոլային խմիչքներու չափազանցութիւնը կը խաթարէ ուղեղի բջիջներուն փոխադարձ հաղորդակցութիւնը:

Ծխախոտը

Ծխելը կը բարակցնէ ուղեղին մաշկը, ինչ որ բացասաբար կ'անդրադառնայ մտածական գործընթացին վրայ:

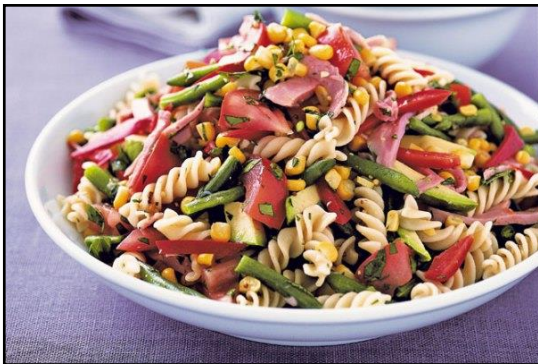
Քնանալու ատեն գլուխը ծածկելը

Քնանալու ատեն պէտք չէ ծածկել շնչառական գործարանները, որովհետեւ թթուածինը կը նուազի, եւ մենք կը շնչենք արտաշնչուած օդը, որ մեծ քանակութեամբ բնածխական կազ կը պարունակէ:

Պաղպաղակը

Շատ պաղ ուտելիքը կը նեղցնէ ուղեղին անօթները եւ գլխացաւ կը պատճառէ:

Ամառնային Աղցանները «Ծանրացնող» Ուտելիքներ

Աղցանները համեղ, առողջապահական, սննդարար եւ չգիրցնող ամառնային յարմարագոյն ուտելիքներն են: Անոնք, սակայն, այս յատկութիւնները կը կորսնցնեն, եթէ կարգ մը բաղադրիչներ չափազանցուած ձեւով աւելցնենք պատրաստութեան ընթացքին:

Այսպէս, յանձնարարելի է խուսափիլ՝

- Տապկուած հացի խորանարդներէն, որոնք շուկան կը ծախուին յատուկ աղցանի գործածութեան համար: Այդ հացերը կարելի է փոխարինել փուռը խորոված սեւ հացով:
- Պանիրէն, յատկապէս՝ իւղոտ տեսակներէն, եւ նախապատուութիւնը տալ մոցարելային, ֆէթային, հալլումին:
- Վերամշակուած միսերէն եւ զանոնք փոխարինել հնդկահաւի կամ հաւի միսով:
- Իւղի մէջ տապկուած բանջարեղէններէն (պղպեղ, սմբուկ, լոլիկ եւ այլն...): Զանոնք կ'արժէ փոխարինել թարմ տեսակներով, ի հարկին՝ բուրաւետ խոտեր գործածելով:
- Զիթապտուղէն, որ թէեւ շատ համեղ է, բայց միեւնոյն ատեն՝ իւղոտ: Լաւ կ'ըլլայ, որ անոր գործածութիւնը կիսով պակսի եւ թիւը 5-6 հատը չանցնի:
- Մայոնէզէն, որ դարձեալ շատ ջերմութ կը պարունակէ: Նախընտրելի է զայն փոխարինել կիտրոնի հիւթով, քացախով կամ մածուկով:
- Վերոյիշեալ բաղադրիչներուն քանակը նուազեցնելով կամ զանոնք փոխարինող տարբերակները գտնելով՝ հարցը կը լուծուի: